

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дарморіз О. Міфологія : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 248 с.
2. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 1998. 728 с.
3. Святна М. С., Копилова Н. О. Слов'янська міфологія в мистецтві графіки: історико-культурний та художній аспекти // Вісник Одеської державної академії будівництва та архітектури. Одеса : ОДАБА, 2024. № 24. С. 297–300.
4. Словник античної міфології. Київ : Наукова думка, 1989. 236 с.
5. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; за ред. В. І. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Ракович В.В.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри образотворчого мистецтва
Закарпатської академії мистецтв,
м. Ужгород, Україна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ЦИФРОВІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Академічна доброчесність у сучасному освітньо-науковому просторі є ключовою умовою якості освіти та достовірності наукових результатів. У процесі цифрової трансформації значно розширюється доступ до інформаційних ресурсів, що водночас підвищує ризики недоброчесного використання інтелектуальних продуктів [8]. Особливої актуальності проблема набуває у зв'язку з розвитком генеративних систем штучного інтелекту, здатних створювати тексти, що імітують академічне письмо [11].

Проблема академічної доброчесності та плагіату розглядається у міждисциплінарному науковому полі. Плагіат визначається як привласнення результатів чужої інтелектуальної діяльності, що порушує правові та етичні норми [1]. Дослідники підкреслюють значення освітнього середовища у формуванні культури відповідального навчання та академічної поведінки [2].

Академічна доброчесність трактується як система цінностей, що ґрунтується на чесності, довірі, відповідальності та повазі [4; 11]. Водночас наголошується на поєднанні етичних і правових аспектів проблеми, зокрема у контексті авторського права [5; 13].

Окрему увагу приділено причинам і формам академічної недоброчесності, серед яких соціальні, педагогічні та організаційні чинники [6; 9; 10]. Технологічний аспект проблеми представлений розробкою систем автоматизованого виявлення текстових запозичень [3].

Сучасні дослідження також фіксують трансформацію плагіату в умовах цифрової культури, що зумовлює появу складніших форм текстових запозичень [7]. Додатково підкреслюється вплив штучного інтелекту на освітні процеси та необхідність переосмислення критеріїв оцінювання самостійності навчальної діяльності [12].

Мета дослідження є аналіз особливостей забезпечення академічної доброчесності в умовах використання технологій штучного інтелекту та визначення підходів до збереження принципу академічної самостійності.

У сучасному освітньому середовищі плагіат традиційно визначається як оприлюднення результатів чужої інтелектуальної діяльності під власним ім'ям [2]. Однак цифровізація змінює способи створення текстів, що ускладнює однозначну кваліфікацію академічних порушень.

Генеративні системи штучного інтелекту формують нові умови навчальної діяльності, коли текст може бути створений із мінімальною участю здобувача освіти. У таких випадках результат може відповідати формальним критеріям оригінальності, але не відображати реального рівня самостійного мислення.

Це зумовлює необхідність розмежування традиційного плагіату та випадків використання штучного інтелекту як інструменту генерації текстів. Такий підхід дозволяє точніше інтерпретувати нові форми академічної недоброчесності та уникати їх формального ототожнення.

Існуючі програмні засоби перевірки текстів демонструють обмежену ефективність у виявленні контенту, створеного штучним інтелектом [4]. У зв'язку з цим важливим є поєднання технологічного контролю з педагогічними стратегіями формування академічної культури.

Ефективне забезпечення академічної доброчесності передбачає інтеграцію етичних, педагогічних і технологічних компонентів, зокрема розвиток критичного мислення, навичок академічного письма та відповідального використання цифрових ресурсів [12].

Висновки. Розвиток технологій штучного інтелекту суттєво трансформує підходи до забезпечення академічної доброчесності та оцінювання результатів навчальної діяльності. Встановлено, що тексти, створені генеративними системами, можуть відповідати формальним критеріям оригінальності, проте не завжди відображають самостійну інтелектуальну роботу здобувача освіти.

Обґрунтовано необхідність розмежування традиційного плагіату та результатів автоматизованої генерації текстів як різних форм академічних порушень. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням критеріїв оцінювання навчальних робіт із урахуванням використання штучного інтелекту та формуванням цифрової академічної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бернацський О. В. Плагіат як порушення права інтелектуальної власності. Права людини в Україні: минуле, сьогодення, майбутнє. 2020. № 1. С. 74–76. URL: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20201210/article/view/bernatsskyi/419
2. Варавя І. М. Проблема академічної доброчесності у сучасному суспільно-освітньому середовищі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2019. № 66. С. 22–26. URL: <http://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/66-2019/7.pdf>
3. Геряк Ю., Берко А. Інтелектуальна система виявлення плагіату в технічних текстах. Information systems and networks. 2023. № 14. С. 236–247. DOI: <https://doi.org/10.23939/sisn2023.14.235>
4. Дурман М. О., Дурман О. Л. Константа академічної доброчесності в науковій етиці. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 21. С. 100–106. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/21_2021/17.pdf
5. Зуєва В. О. Питання визначення та форми попередження плагіату. Юридичний вісник. 2018. № 1. С. 94–100. URL: <http://surl.li/tjnop>
6. Колесніков А. Академічна доброчесність в українському освітньо-науковому просторі: проблеми та соціальні загрози. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. 2019. № 24. С. 122–128. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38304/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2.pdf>
7. Левченко М. Г., Ракович В. В., Гуляєва О. В. Інновації та виклики плагіату в епоху глобальної цифрової культури. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. № 75. С. 49–54. URL: http://aphn-journal.in.ua/archive/75_2024/part_2/75-2_2024.pdf#page=49
8. Міщенко М. О. Плагіат як невід'ємна складова залучення людини до екранного простору. Культурологічна думка. 2018. № 13. С. 132–137. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD13_Mishchenko.pdf
9. Прокопова О., Ляска О. Проблема плагіату в контексті академічної етики. Scientific collection «Interconf». 2021. № 46. С. 150–158. URL: <http://surl.li/tjntz>
10. Чепис О. І., Чепис Т. В. Студентський та учнівський плагіат як порушення принципу академічної доброчесності: причини та шляхи подолання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2020. Вип. 61 (2). С. 51–55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-3322.61-2.12>
11. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України:

погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. Академічні візії. 2023. № 19. С. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7966703>

12. Юрко Н. А., Стифанишин І. М., Проценко У. М. Академічний плагіат: основні різновиди та дискусійні аспекти. International scientific e-journal ЛОГОС. 2020. № 7. С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.36074/2663-4139.07.03>

13. Якубівський І. Є. Академічний плагіат як вид порушення академічної доброчесності. Нове українське право. 2023. № 4. С. 127–134. URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/522>

Присяжнюк В.С.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Херсонського державного університету, м. Херсон, Україна
науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культури і мистецтва Херсонського державного університету
Ракович В.В. м. Херсон, Україна

ЕВОЛЮЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УРБАНІСТИЧНОГО ПЕЙЗАЖУ

Зображення навколишнього довкілля завжди приваблювало художників. Героями пейзажних творів ставали природничі ландшафти: поля, гори, ліси та водойми. Проте зі зростанням міст, розвитком архітектури та змінами у світогляді суспільства сформувався урбаністичний пейзаж. Це жанр образотворчого мистецтва, що зосереджується на зображенні архітектури, вулиць, площ і загального вигляду міського простору. Він може як і відтворювати реальні міста, так і бути результатом творчої фантазії митця, передавати атмосферу певної епохи, настрою, ритм життя мешканців та взаємодію людини з урбаністичним простором.

Урбаністичний пейзаж формувався протягом багатьох століть і лише з часом став самостійним жанром образотворчого мистецтва. Тривалий період міські мотиви відігравали другорядну роль у живописі, виступаючи фоном для творів інших жанрів та допомагаючи розкрити зміст, атмосферу й характери зображених образів.

Мотиви міста простежуються вже у живописі Середньовіччя. У цей період митці користувалися умовною та символічною мовою образів, тому прагнули не до точного відтворення реальності, а до її ідеалізованого уявлення. Через це міста зображувалися без топографічної достовірності. Часто вони уособлювали Небесний Єрусалим - символ духовності та піднесення, або ставали тлом для сюжетів про Вавилонську вежу. У середньовічному мистецтві